

Kalaallit Illuutaat, Grønlændernes Hus i København 25 år

Fotos: Anne Bang

Glimt fra festdagen i Løvstræde. »Blomsterpigene« Panëraq Hansen overrakte som for 25 år siden en smuk buket til dronningen, Husets protektor.

Den 25. juni 1999 kl. 14 kunne Kalaallit Illuutaat, Grønlændernes Hus i Løvstræde fejre 25 års fødselsdag, hvor Husets forstander Inger Bruun bød et par hundrede indbudte gæster med dronning Margrethe, stedets protektor, Landsstyreformand Jonathan Motzfeldt og en række borgmestre i spidsen vel-

kommen, flot hjulpet på vej af Aavaat-køret i deres smukke dragter.

I dagens anledning og med udsigt til regnbyger var Husets gård overdækket med et stort hvidt telt med en lille scene, hvorfra taler og eftermiddagens underholdning fandt sted. Og inden-dørs bugnede lange borde med drikke-

varer og så godt som alt, hvad Løvstrædes berømte køkken kan præstere af ud-søgte grønlandske produkter. Rejer, røget laks, fiskefilet'er, røget rensdyrkød og hvalkød o.m.a. skænket af Royal Greenland. I udstillingslokalet åbnede man samtidig en udstilling af Thue Christiansens arbejder.

Hovedtalerne blev holdt af to af Husets første frontkæmpere, Jonathan Motzfeldt og Angmalortoq Olsen. Med udgangspunkt i historien om Jonas i hvalfiskens bug, talte landsstyreformanden om dét at være alene blandt fremmede i en anden kultur og dermed blive klar over sin egen identitet. Gennem identiteten kommer fællesskabet og loyaliteten mellem frænder. Hvem er vi, og hvordan kan vi hjælpe hinanden?

Og Jonathan Motzfeldt fortsatte: Jeg tænker tit tilbage til tiden sidst i 50'erne. Jeg var netop kommet til København og oplevede en total fremmed verden. Byens dufte trængte sig på. Duften af biler. Gadernes fremmede duft, som blev forstærket i regn. Ensomheden i et menneske-mylde. Omgivet af de fristelser, der kan dulme savnet en stund for den, der er forladt.

Men fællesskabet mellem os, der kom fra det høje Nord, blev for os det tørre land, som vi kunne bygge hus på og skabe fristeder, hvor vi var blandt lige-stillede og kunne hente praktisk hjælp og personlig styrke gennem solidariteten blandt landsmænd. Peqatigít Kalát-dlit, som jeg selv var formand for i nogle år, blev et af vores stærkeste fællesskaber i de år. Vi mødtes i private hjem og ved særlige lejligheder i Borger-nes Hus eller i Admiral Gjeddes Gård,

Jonathan Motzfeldt på talerstolen.

som gav os husly ved Eigil Knuths mellemkomst. Det var vi både glade og taknemmelige for, ligesom vi var taknemmelige for den hjælp og støtte vi fik fra danske venner.

Samtale med landsmænd, udveksling af efterretninger, til tider fest – ud af fællesskabet fødtes tanken om et centralt tilholdssted i København. Og da vi først havde sporet os ind på denne tanke, fulgte et væld af ideer omkring de krav, vi nødvendigvis måtte stille til et sådant tilholdssted. Ideen vandt gehør i vide kredse blandt danske venner af Grønland – blandt danske som mente, at det var deres mulighed for at hjælpe grønlænderne i Danmark. Nogen følte det måske endda som en forpligtigelse. Det var vi taknemmelige for og på vegne af ildsjælene fra 60'erne og 70'erne vil jeg her i dag gerne kvittere med tak til de stærke kræfter, der dengang bakkede os op. Det gælder blandt andre borgerrepræsentationerne i Kø-

benhavns og Frederiksberg kommune og i Københavns amt. Men vi fik også opbakning i Ministeriet for Grønland og fra mange andre.

Der blev etableret en kontakt til Kongehuset, og kronprinsesse Margrethe og prins Henrik fik interesse for sagen. Det tror jeg blev afgørende. Der blev startet indsamlinger til fordel for det kommende »Grønlanderhus«, – samtidig med, at der blev udført et solidt politisk og praktisk benarbejde.

Idéen brød sig som ringe i vandet, og det endte med, at da Huset her i Løvstræde åbnede i 1974, var der allerede åbnet et »Grønlandernes Hus« i det jyd-ske. Det var glædeligt, for i de år kom der stadig flere unge grønlandere til Danmark for at studere, og de rejste ikke blot til København, men til uddannelsessteder overalt i riget.

De fleste som er til stede her i dag har fulgt aktiviteterne i Huset og dets daglige liv. I kender Husets historie, her hvor mange gode kræfter og initiativer fik til huse. Blandt andre det grønlandske rådgivningskontor POK, der senere blev en del af institutionen. Jo – der blev sat mange initiativer i gang inden for rammerne af disse vægge.

Ikke alt lykkedes, men meget gjorde, og Huset har igennem de 25 år været det centrale samlingssted for grønlandere i København. Mange mennesker har lagt liv og sjæl i arbejdet her. I rådgivning og praktisk hjælp til de af vore unge, som ikke helt kunne orientere sig i den meget fremmedartede verden her i København – fjernt, fjernt fra den velkendte hjemstavn i Grønland og den tryghed og kærlighed, der findes

dér – på trods af livets barske vilkår og den hårde natur.

Hvem er jeg? Jeg er grønlander og tror på Herren der skabte havet og det tørre land. Hvem er vi? Vi er grønlandere, og centrum for vor identitet og sammenhold i metropolen København ligger her i Løvstræde nummer 6. Her finder vi det fællesskab, som er et af vore grundliggende livsvilkår. Dette hus er et lille stykke Grønland, og ud fra det kan vi orientere os i det kaotiske storbyliv, som vi selvfølgelig også er en del af. Og med Løvstræde som ståsted ser vi os selv i storbyens troldspejl. I dette spejlbillede ser vi vor grønlandske identitet og det særpræg, vi kalder den grønlandske kultur.

Det er mig en stor glæde at stå her i dag med de muligheder, det giver for at rette en tak til alle, der på den ene eller anden måde har bidraget og fortsat bidrager til at dette hus består og kan blive ved med at bestå. Jeg vil i første række rette en tak til Deres Majestæt. Tak fordi De har villet været protektor for »Grønlanderhuset«. Gennem vore talrige samtaler har jeg erfaret Deres dybe interesse for Grønland og grønlandske anliggender. Det er en glæde, at De kunne være sammen med os her på denne festdag.

Jeg vil samtidig rette en tak til Amtsborgmesteren i København og til borgmestrene i Københavns og Frederiksberg kommune. Tak for jeres opbakning og håndgribelige hjælp til dette grønlandske fristed. Og sidst, men ikke mindst vil jeg rette en tak til alle medarbejdere, som har arbejdet her gennem disse 25 år. Og tak til dig Inger Bruun

for din fine indsats, og fordi du påtager dig det daglige ansvar for at huset fungerer. Tak alle sammen på vegne af alle de grønlandere, unge som gamle, der gennem årene har fundet et fristed, som har drøftet og diskuteret både politik og den nærværende dagligdag her i Løvstræde. I som medvirkede i opbygningen. I som var med i arbejdet på den ene eller anden måde gennem de 25 år. Til lykke med dagen. Jeres indsats her båret frugt. Jeres indsats for dette hus – det lille, men uhyre betydningsfulde og værdifulde stykke Grønland.

Jeg må indrømme, at jeg synes, at gaderne i det indre København dufter bedre, end de gjorde for 25 år siden. I særdeleshed Løvstræde, når det regner.

Efter landsstyreformandens festtale sang Carina Møller med akkompagnator før og efter en pause med tidligere omtalte buffet, hvorefter Angmalortoq Olsen, tidligere formand for Peqatigît Kalâtdlit og Grønlandernes Hus fik ordet:

Jeg blev både glad og dybt rørt, da jeg modtog Husets invitation til både at skrive nogle linier i festskriftet, og for så at sige et par ord hér i dag. Tak for det. Nu har jeg jo været væk fra byen siden 1974, så det står sløjt til med at give en kommentar til Kalaallit Illuutaat's funktioner siden da. Men fungerer det, det er uomtvisteligt, ellers stod vi ikke her i dag.

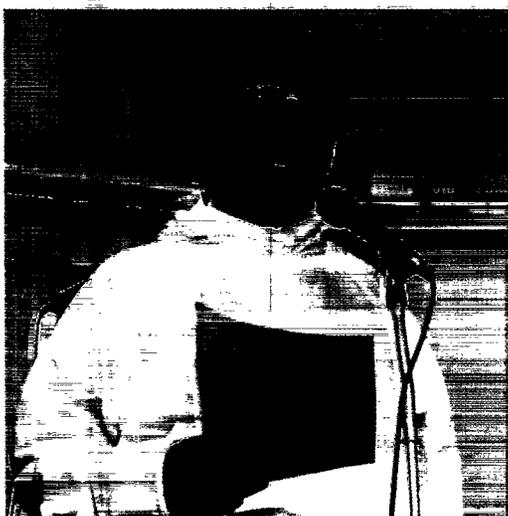
Om det så har opfyldt alle mine og andres drømme ved dets igangsættelse, det får stå hen. Alle drømme kan som bekendt ikke opfyldes, men jeg er sikker på, at man i årenes løb har gennemført

det, der var realistisk muligt. Og mere kan ingen forlange.

Til gengæld kan jeg sige noget om tiden før Huset, og om hvorfor det var så vigtigt at få et hus op at stå. I efterkrigstiden var der en livlig aktivitet i Peqatigît Kalâtdlit, der både fungerede som samlingssted for herværende grønlandere og danske med interesse for Grønland og grønlandere, og som arrangør af debatmøder hvor man satte fokus på grønlandske problemer. Det sidste var en af vores vigtigste opgaver, fordi de unge, der var her på uddannelse, og som ivrigt deltog i debatterne, fik nye impulser, der hos dem satte tanker i gang, der prægede hele den grønlandske politiske udvikling. Især i 60'erne slog de unge mærkbart igennem, og det gav indimellem nogle gevaldige brag, som blev livligt kommenteret i dagspressen. Som et lille kuriosum kan jeg nævne, at vor højstærede landsfader, pastor Jonathan Motzfeldt, i Berlingske Tidende fik kælenavnet »Den flammende harpun«. Lige siden sine unge dage har han jo altid været meget farverig, og effektivt hårdtslående.

Der blev dengang stiftet en fodboldklub, som med held spillede med i Firmaklubbernes Boldspilunion, og en af vores yndlingskampe var den årlige fodboldkamp mod færingerne ved nytår. Vi tævede dem altid eftertrykkeligt. Men hver gang påstod de, at det var sneens skyld. Tøsedrenge.

Der blev udgivet et foreningsblad Peqatigît Kalâtdlit, som udkom hver måned, og det var et godt supplement til foreningens frie talerstol. I efterkrigstiden, især efter 1953, blev der større og

Angmalortoq Olsen på talerstolen.

større behov for hjælp og rådgivning til de af vore landsmænd, som var kørt galt i de danske samfundssystemer, ligesom der trængte til støtte til de mange patienter, der var sendt ned til danske hospitaler, og til de indsatte i danske forvaringsanstalter.

Peqatigit Kalâtdlit og dets bestyrelse forsøgte at klare en vis form for socialhjælp i Admiral Gjeddes Gård, som var stillet gratis og venligt til rådighed af revisor Steen Hansen. Men vi måtte hurtigt konstatere, at vi fagligt og økonomisk ikke magtede den store opgave. Midt i 1960'erne fik vi så af det daværende Landsråd midler til at etablere og drive vores socialrådgivning Pôq, men den druknede næsten omgående i de store opgaver, hvorfor der blev etableret et landsdækkende net.

Omkring 1969/70 begyndte vi at arbejde med tanken om charterrejser til og fra Grønland, for at vore medlemmer kunne få økonomisk mulighed for

at komme frem og tilbage over Atlanten på familiebesøg. Da vi realiserede dem, kunne vi i foreningen gennemføre dem for 800 kr., hvor SAS med deres monopol skulle have 3000 kr. Også dette gav nogle gevaldige brag i dagspressen. Foreningsarrangementerne gennemførtes i praksis ved at mindre møder blev holdt i Admiral Gjeddes Gård, mens større debatmøder og især de årlige julefester blev holdt i Borgernes Hus.

Alt dette, som jeg nu har opridset meget summarisk, dannede naturligt baggrund for tanker om et eget hus, hvor vi kunne løse mange af de nævnte opgaver. Og da vi først kom rigtigt i gang, kom der naturligvis mange andre ønsker på listen. Tanker og ønsker udmøntedes i et bredt samarbejde i en komité, som dannede rammen om det nødvendige planlægningsarbejde og indsamling af midler. Vi stod i forvejen i dyb taknemmelighed til revisor Steen Hansen, som i mange år havde huset os i Admiral Gjeddes Gård i Kannikestræde, men nu skabtes og fasttømredes samarbejdskanaler, gamle og nye, som vi i dag tænker på i taknemmelighed.

Først går vor tak til Hendes Majestæt, der som protektor for Huset gav os en nødvendig og effektiv håndsrækning, og dermed naturligvis også en tak til Prins Henrik. En evig tak til nu afdøde Eigil Greve Knuth, som har været os en trofst og gavmild ven gennem årene, og også til afdøde tidligere hofchef Ebbe Munch, hvis hjælp også var uvurderlig.

Når vi skal videre i vore taksigelser for samarbejde, etablerings- og driftsmidler, må vi nævne Socialdemokratiet i Danmark, hvor familien Kragh og kred-

Aavaatkoret.

sen omkring den, borgmester Urban Hansen og hans folk i Københavns Borgerrepræsentation var positive samarbejdspartnere og økonomiske garantere. Eksempelvis havde tidligere borgmester Pelle Jarmer direkte sæde i komitéen.

En stor tak til det daværende Grønlands Landsråd, Ministeriet for Grønland og alle andre der bistod med midler, råd og arbejde. Og endelig en personlig, dybfølt tak til alle, jeg har samarbejdet med gennem årene til gennemførelse af mange projekter, også om dette hus. Vi må aldrig glemme, at et projekts gennemførelse ikke kun kræver praktiske planer og pengemidler, men det kræver først og fremmest levende

mennesker, der med ildhu og mod driver det fremad.

Jeg ønsker Grønlandernes Hus, dets ledere og brugere hjertelig til lykke med de 25 år, og jeg er overbevist om, at det vil eksistere og fungere godt langt ind i det nye årtusinde. Der er ingen belønning der er større end visheden om, at noget af det, man har været med til at skabe, er livskraftigt.

Skuespillerne Vivi Nielsen og Jens Davidsen opførte derefter et skuespil inspireret af beretningen om »Pôk og Qiperoq«, hvorefter Aavaat-koret afsluttede underholdningen, efter at Kassaaluk Qaavigiaq fra scenen i spæklampens skær havde afleveret sin fødsels-

dagsgave i form af en medrivende trommesang.

Gæsterne havde så mulighed for i udstillingslokalet at se de seneste værker af Thue Christiansen, hvis billede »Maske« er Husets jubilæums- og udstillingsplakat.

Til gennemførelse af en række arrangementer i Husets jubilæumssæson er der ydet støtte fra Carlsen Langes Legatstiftelse, Det Kgl. Grønlandsfond, Dr. Margrethes og Prins Henriks Fond, Den grønlandske Julemærkefond, Københavns Kommunes Kulturfond,

Lions Clubbernes Grønlandsfond, Grønlands Hjemmestyres Kulturfond, Tuborgfonden, Unibank Fonden og Københavns Kommunes Kulturelle Udviklingspulje.

I anledning af 25-året for indvielsen af Kalaallit Illuutaat har man udgivet et smukt lille festskrift »Anersaartorfik – Åndehullet« med bidrag af blandt andre Angmalortoq Olsen, Måliaraq Vebæk, Aqqaluk Petersen, Ole Korneliussen, Flemming Thøgersen, Einar Lund Jensen og husets nuværende leder Inger Bruun.

Thue Christiansen og Husets leder Inger Bruun viser dronning Margrethe rundt i jubilæumsudstillingen.